

INTERVIEW MET L. HUIZING, AMATEUR-HISTORICUS

De heer Huizing is geboren in 1927 te Zuidwolde. Na de lagere school ging hij naar de ULO. Daarna deed hij enkele jaren gymnasium, naast zijn werk in de journalistiek. Het werk legde teveel beslag op hem, zodat hij zijn studie niet kon afmaken. Geschiedenis had toen al zijn grote belangstelling. Hij hield zich bezig met verschillende hulpwetenschappen zoals middel-nederlands, gothisch en paleografie. In een studiegroep van het Drentsch Genootschap bestudeerde hij de geschiedenis van de Joden in Drenthe. Op het ogenblik is hij redacteur van de Hoogeveensche Courant. Hij schreef een gedenkboek voor Hoogeveen en voor Zuidwolde. Beide boeken zullen binnenkort verschijnen. N.a.v. deze uitgave interviewden Mieke Ockhuizen en Jan Marinus Wiersma hem.

Hoe staat het met het historisch onderzoek in Drenthe?

Dat begint op gang te komen. Vooral door de stimulans die de rijksarchivaris geeft. In het algemeen is er een groeiende belangstelling voor het verleden. Tegenwoordig is er een geweldige opleving van de genealogie. Men wil weten waar zijn familie vandaan komt.

Ik vindt het erg belangrijk dat streekgeschiedenis ook op de scholen hier gebracht wordt. Op de lagere en middelbare scholen. Dit draagt bij tot een cultureel bewustzijn. Bijvoorbeeld het Drents geschiedenisboek dat nu in de maak is. Het Friese streven spreekt mij wel aan. Die taalstrijd zou ik hier in Drenthe ook wel willen hebben. Vooral omdat de Drentse cultuur, het Drentse regionalisme en de Drentse historie altijd al in een verdomhoekje heeft gezeten ten opzichte van het westen van het land. Er werd hier Hollandse geschiedenis geleerd. Via de hervorming en via de predikanten uit het westen is er een Hollandse stempel gedrukt op dit Oost-Nederlandse gebied. Er werd van de kansel in het Hollandse dialect gepreekt in de zeventiende eeuw en dat is hier toen de taal geworden, die op scholen werd onderwezen. Een verarming van de eigen cultuur. Dat

stempel, daar zou ik onderuit willen komen.

Prakke is een van de grote mensen van de Drentse cultuurbeweging. Het leeft wel onder een groot aantal mensen, die zich er van bewust zijn en het uitdragen. Vooral onder de jonge onderwijzers op de lagere school. Op de pedagogische academies wordt het gestimuleerd. Vooral op de pedagogische academie in Assen. Ik houdt zelf veel lezingen hier in Drenthe. Mensen herkennen dingen. Die bewustwording van dat is iets waar onze voorouders bij betrokken waren, dat is het resultaat geweest van hun werk, dat moeten wij voortbouwen.

Op het ogenblik is men op het Neder-Saksisch instituut met een Drents woordenboek bezig. Dat leeft echt. In ieder dorp, hoe klein ook, is een werkgroep, die zich bezig houdt met het verzamelen van Drentse woorden. Dat is uniek voor heel Nederland. En dat terwijl het toch een project is van lange adem. Het duurt nog wel tien, vijftien jaar voordat het gereed is.

Hoe ziet u uzelf als historicus?

Mijn functie is zowel aanvullend als voortbouwend op wat anderen al gedaan hebben. Daarnaast boor ik veel nieuwe dingen aan, vooral in de Drentse archieven. Die zijn een stuk niemandsland, waar men nog wel ontdekkingen kan doen. Ik zie er voor mij echt nog wel een taak.

Hebt u ook contact met andere historici?

Ja, via lezingen vooral. Het Drents Genootschap heeft een historische Commissie, die organiseert ettelijke keren in de winter op verschillende plaatsen in Drenthe lezingen. Kontakten heb ik ook met Prof. Waterbolk. (de archeoloog)

Kunt u iets meer vertellen van de beide gedenkboeken die u geschreven hebt?

De opzet van het gedenkboek van Zuidwolde is geweest voor het eerst iets over de geschiedenis als gemeente en gemeenschap op papier te zetten. Dat is nog nooit eerder gebeurd. Bovendien lag Zuidwolde erg moeilijk, omdat het eigen archief zo'n 150 jaar geleden is verbrand. Dus ze hebben zelf niets van

voor 1823. Dat moest van de grond af aan opgebouwd worden, door te gaan speuren in allerlei archieven op het gebied van bestuur, rechtspraak, en kerkelijke archieven, verspreid over het hele Noorden. Sommige hiaten werden niet opgelost. Van Zuidwolde moest ik echt een globaal beeld geven van de gemeente zolang hij bestaat. Ik heb dat dan ook voorstudies genoemd in het boek dat binnenkort uitkomt. Elk hoofdstuk is een voorstudie op detailonderwerpen.

Het gedenboek van Hoogeveen heeft een geheel andere opzet. Dat zijn onderwerpen die al eens eerder beschreven zijn en door mij samen met de heer Wattel, geschiedenisleraar in Hoogeveen, verder uitgediept werden. Verschillende onderwerpen zijn al uit den treure beschreven. Er zijn wel enkele nieuwe bij. Er is veel meer over Hoogeveen geschreven dan over Zuidwolde.

Hoogeveen is altijd een centrum geweest bijvoorbeeld voor de scheepvaart. Het was een hoge-veen kolonie met kontakten met het westen van het land via het Hollandse kapitaal dat hierheen kwam. Het heeft altijd een vlottende bevolking gehad. Je had hier het kantongerecht en allerlei andere voorzieningen voor het hele gebied. Er heeft zich op kerkelijk gebied wel het een en ander afgespeeld, waardoor Hoogeveen in opspraak kwam. Het materiaal lag als het ware voor het grijpen.

Zuidwolde is van oorsprong een oud zanddorp. Twee, drie duizend jaar geleden en waarschijnlijk nog wel vroeger was er al permanente bewoning. Er is verder niet veel van bekend dan wat kleine sporen die archeologen in de bodem teruggevonden hebben. Die gemeenschap is daar langzamerhand gegroeid en zij zijn ook het veen gaan ontginnen. Dus het groeide "op het zand en door het veen", zoals ik in mijn boek geschreven heb. Door het ontginnen van het veen trokken ze kolonisten aan uit andere streken van het land en uit Duitsland. Je krijgt dan een heel gemengde gemeenschap, opgegroeid tot een plaats met erg veel kleine bedrijfjes. Daardoor lag het in de crisisjaren erg moeilijk. Het is nu een plaats, die aan het opkomen is vanwege de recrea-

tie.

In Zuidwolde zijn echt wel dingen gebeurd die je niet in andere plaatsen vindt. Bijvoorbeeld de geweldige invloed van de familie Van Echten, die op Huize Echten zetelde en daar zeven eeuwen heeft gewoond. Een historisch gegeven wat uniek is. Je vindt dat nergens in Nederland, dat één familie zeven eeuwen op eenzelfde plaats in eenzelfde gebouw zit en van daar uit via collatierechten van de kerk, via heffing van tienden op de bevolking een druk legt, waaronder deze probeert uit te komen. Dan heb je een conflict-situatie, waardoor je gebeurtenissen krijgt die waard zijn vastgelegd te worden in zo'n gedenboek.

Wat interesseert u het meest in de geschiedenis?

Hoe de gewone mens de ontwikkelingen ervaren heeft. Je kunt je moeilijk verplaatsen in zo'n periode. Je moet tussen de regels doorlezen en iets weten van de verhoudingen van vroeger. Dan kun je soms hele drama's reconstrueren. Het greep vroeger veel meer in elkaar. Pas na de Franse tijd komt er een scheiding van functies. Dan krijg je de gemeentebesturen die alle functies naar zich toetrekken.

Demografie, wat ik trouwens erg moeilijk vindt, is een aspect waar ik nog niet zo ingedoken ben. Voor mezelf had ik dat nog wel wat meer willen uitwerken in beide gedenboeken.

U hebt ook onderzoek verricht naar de geschiedenis van de Joden in Drente. Is daar veel belangstelling voor?

Er is altijd interesse geweest voor de Joden, omdat Westerbork hier in Drente ligt. In de oorlog heeft men veel gezien en meegemaakt van de Joden. Misschien is het wel een gevoel van sentimentaliteit bij de mensen dat er interesse is voor de Joden.

Welke rol hebben de Joden in de Drentse geschiedenis gespeeld?

Er waren er niet veel. Het is

altijd een minderheidsgroep geweest, die nooit geëmancipeerd is, die zich nooit heeft willen assimileren met de bevolking. Pas vlak voor de tweede Wereldoorlog kwamen er Joden in de besturen van handelsverenigingen en in de gemeentebesturen. Daarvoor werden ze geduld in Drente en daarmee is ook alles gezegd. Er is altijd sprake van geweest dat Nederland een toevluchtsoord was voor iedereen die vluchten moest en dat de Drentenaren gastvrij waren, dat iedereen zomaar in de gemeenschap werd opgenomen. Dat is de legende, dat kun je rustig vergeten. Ik heb het nageplozen. Ondanks discriminatiebepalingen hebben de Joden zich toch weten te handhaven. Zij hebben centra weten te stichten in Hogeveen, Meppel, Coevorden, Emmen en daarnaast in vele kleine dorpen. Op een gegeven ogenblik waren er zo'n dertig Joodse kerken in Drente, begin deze eeuw. Met de verbeterde communicatie verdwijnen de Joodse gemeenschappen in de kleinere dorpen.

Er waren hier vooral Poolse Joden en Joden uit Duitsland. Die kwamen rechtstreeks vanuit het Oosten en het Zuiden. Portugese Joden zijn er nauwelijks geweest.

Kunt u ook zeggen in hoeverre uw geschiedbeoefening invloed gehad heeft op uw maatschappijvisie?

Je ziet de grote lijnen van het verleden door vandaag naar de toekomst lopen. Bepaalde ontwikkelingen die op gang gebracht zijn. In het verleden zie je soms iets gebeten dat je dan verklaren kunt en waarvan je misschien de toekomstige ontwikkelingen kunt voorspellen.

Je leert wel te relativiseren. Dat wordt veel te weinig gedaan, vooral op het politieke vlak.

JAN MARINUS WIERSMA, *BOEKBESPREKING*

Onlangs verscheen de bundel (Garven van Hendrik Jan Prakke (voor meer informatie over zijn persoon zie Groniek nr. 35). De bundel is samengesteld uit een aantal artikelen, lezingen en redes, die dit gemeen hebben dat zij de afgelopen tien jaar geschreven of gehouden zijn, in de tijd dat Prakke (nu 75 jaar) op zijn gerestaureerde boerderij in Meppen woonde.

De inhoud van het boek heeft betrekking op een veelheid van onderwerpen, die evenwel, zoals de schrijver in zijn inleiding stelt, gerangschikt kunnen worden naar de drie onderwerpen, die Prakke het meest interesseren: de wetenschap der publicistiek, de regionaal-culturele beweging en de drukkerij-uitgeverij.

De eerste indruk, die men bij het lezen van het boek krijgt, is een van verbazing over de rijkwijdte van Prakke's belangstelling. Het boek opent met een voordracht gehouden ter gelegenheid van het huwelijk van prinses Beatrix en Claus en eindigt met een in-memoriam, gewijd aan Dirk Vêrel, toneelschrijver en tv-regisseur. Toch eist het boek van de lezer niet alleen bekendheid met de schrijver zelf, maar vooral ook kennis van de zaken die Prakke behandelt.

Het is dan ook een boek voor vrienden, samengesteld op verzoek van oud-leerlingen. Een boek voor Drenten, die hun geboortegrond hoog willen houden. Een boek voor drukkers,

redenaars en al die mensen, die geïnteresseerd zijn in de publicistiek.

GARVEN, van de oogst der laatste jaren ter gelegenheid van zijn 75ste verjaardag gebundeld door Prof. Dr. H.J. Prakke.

1975.13,5x22. 208 blz.

ISBN 90 232 1224 X. Prijs: 24,90

(paperback)

Grootse plannen had de redactie dit jaar met Groniek. Te groots. Maar ze zijn toch ergens goed voor geweest: het blad is veranderd. Naar vorm en ook wel wat naar inhoud.

Lay-out maken is een vak. Een vak dat met veel beunhazerij te kampen heeft. We hebben ondervonden dat een jaar te kort is om een meesterstuk te maken. tekort ook voor schokkende wijzigingen in de inhoud van Groniek. Toch heeft de redactie zich aan twee van haar uitgangspunten kunnen houden: door het blad vrij te houden van schoolkrantenprietpraat en excursielol; door alleen originele stukken op te nemen. Een eerste aanzet tot een meer volwassen blad.

Nu moet gezegd, dat door al onze inspanningen voor een nieuwe Groniek, het instituutsnieuws nogal in de verdrukking is gekomen. Voor een volgende redactie zal de taak weggelegd zijn de bijlage tot een waarlijk gevarieerd instituutsbulletin te maken.

Een nieuwe redactie. Mensen die zich zo mogelijk met bovengenoemde uitgangspunten kunnen verenigen; die de ingeslagen weg willen volgen. Want de hele oude redactie legt het bijltje erbij neer. Omdat ze echt "oud" zijn en binnen afzienbare tijd dit instituut zullen verlaten. Wie voelt zich geroepen het leven van Groniek weer met een jaar te verlengen? Hij of zij stelle zich onverwijld in verbinding met de redactie. Wij zien reacties met spanning tegemoet.

**nieuwe
redactie
groniek?**

Nieuwe uitgaven

De regio Groningen
de geografisch- economische geschiedenis van een regionale centrumstad en haar Ommeland. Door Prof. dr. H.J. Keuning. VIII + 138 paginas, ing., geïll., introductie prijs f18,50. ISBN 9001 468403 Na 1 januari 1975 wordt de prijs f22,50.

Doel van de auteur is het geven van een geografisch-economische geschiedenis van de stad Groningen. Tot ongeveer 1300 neemt deze stad een afzonderlijke en op zichzelf betrokken positie in. Daarna streeft zij - in feite tot op de dag van vandaag - naar een centrumfunctie voor haar wijde omgeving of "Ommeland". Deze ontwikkeling wordt aan de ene kant gestimuleerd door de behoeften van deze omgeving, anderzijds door eigen initiatieven. Het gevolg is dat het Ommeland zich in de loop der geschiedenis voortdurend wijzigt, zowel in zijn ruimtelijke uitgebreidheid als in zijn economische betekenis. Aan de beschrijving van elke fase in de geleidelijke groei van de stad gaat een beknopte beschrijving van de veranderingen in het Ommeland vooraf.

Dijkrechten en zijlvesten in de provincie Groningen. B.W. Siemens
104 pag., ing., plus kaarten f19,50.
ISBN 9001788268

Deze studie bevat, behalve de algemene aspecten van de strijd rondom de waterbeheersing, tevens een overzicht van de in de provincie Groningen bestaan hebbende dijkrechten en zijlvesten met hun korte geschiedenis. Als uitgangspunt is de tijd omstreeks 1200 genomen omdat toen de "zeeborg", d.i. de eerste zeedijk werd gelgd.

Ook verkrijgbaar via de boekhandel.

H. D. Tjeenk Willink bv

Groningen

HET
IS
MAAR
DAT
U
WEET

STANDAARD-BOEKHANDEL

Zwanestraat 41-43 - Tel. 126749

HERFSTTIJ DER MIDDELEEUWEN

XX + 398 pag., geb., geïll., f 45,00, 12 e druk. ISBN 90 01 40907 5

Een kritische cultuurstudie over gedachten en levenspatronen van de 14e en 15e eeuw in Frankrijk en de Nederlanden. In een 17-tal hoofdstukken geeft de auteur een boeiende kijk op beide eeuwen alsook op de factoren die uiteindelijk tot de ondergang hebben geleid.

HOMO LUDENS

XII + 209 pag., ing. f 22,50, 6e druk. ISBN 90 01 40904 0

Centraal in dit werk staat de vraag of de mens naast *homo sapiens* en *homo faber* niet even wezenlijk een *homo ludens*, een spelende mens is. De auteur ontvouwt een cultuurbeschouwing welke gebaseerd is op de gedachte dat menselijke beschaving opkomt en zich ontplooit in spel, als spel.

NEDERLAND'S BESCHAVING IN DE ZEVENTIENDE EEUW

XIII + 176 pag., geb., geïll. f 29,50, 4e druk. ISBN 90 01 40911 3

Het bekende boek van de befaamde Leidse historicus, in luxe uitvoering met o.m. 28 zwart-wit illustraties en 4 afbeeldingen in kleur. Aangevuld met de uit 1925 daterende rede 'Hugo de Groot en zijn eeuw'.

Ook verkrijgbaar bij de boekhandel.

H. D. Tjeenk Willink Groningen